

КЛЮЧОВА ТЕМА¹ Імміграція Затримання дітей-мігрантів

(Останнє оновлення: 31.08.2024)

Вступ

Ця ключова тема стосується справ, у яких Суд розглядав випадки затримання дітей-мігрантів (у супроводі та без супроводу) після в'їзду на територію країни та з метою вислання. До питання «затримання дітей-мігрантів» застосовуються різні положення Конвенції, включно зі статтями 3, 5 і 8 Конвенції.

Принципи, виведені з поточної судової практики

Стаття 3 Конвенції:

- Держави мають позитивне зобов'язання захищати дітей згідно зі статтею 3 Конвенції. У своїй судовій практиці Суд визначив, що «особлива вразливість» дітей є вирішальним чинником, який має переважну силу над будь-якими міркуваннями стосовно нерегульованого міграційного статусу дитини («*Мубіланзіла Майека та Канікі Мітунга проти Бельгії*» (*Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium*), 2006, § 55; «*Мухаджієва та інші проти Бельгії*» (*Muskhadzhiyeva and Others v. Belgium*), 2010, § 56; «*Попов проти Франції*» (*Popov v. France*), 2012, § 91; «*Таракхель проти Швейцарії*» (*Tarakhel v. Switzerland*) [ВП], 2014, § 99; «*Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти*» (*Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta*), 2016, § 103; «*Р.К. та В.К. проти Франції*» (*R.C. and V.C. v. France*), 2016, § 35; «*Р.М. та інші проти Франції*» (*R.M. and Others v. France*), 2016, § 71; «*С.Ф. та інші проти Болгарії*» (*S.F. and Others v. Bulgaria*), 2017, § 79; «*Г.Б. та інші проти Туреччини*» (*G.B. and Others v. Turkey*), 2019, § 101; «*Хан проти Франції*» (*Khan v. France*), 2019, § 74; «*Дарбо і Камара проти Італії*» (*Darboe and Camara v. Italy*), 2022, § 173).
- Відповідно, Держави зобов'язані вживати необхідних заходів, щоб забезпечити належний захист і гуманітарну допомогу дітям-шукачам притулку, як у супроводі, так і без супроводу батьків («*Мухаджієва та інші проти Бельгії*» (*Muskhadzhiyeva and Others v. Belgium*), 2010, § 62; «*Попов проти Франції*» (*Popov v. France*), 2012, § 91). Так само Суд демонструє підвищену обізнаність щодо особливого захисту дітей-шукачів притулку в питаннях, що стосуються умов їх прийому («*Таракхель проти Швейцарії*» (*Tarakhel v. Switzerland*) [ВП], 2014, § 119).
- Вважається, що діти-мігранти (у супроводі чи без), яких затримали, є особливо вразливими і потребують особливої уваги з боку органів влади через свої особливі потреби, що впливають з віку, браку незалежності та статусу шукачів притулку чи мігрантів («*Попов проти Франції*» (*Popov v. France*), 2012, § 91; «*Абдуллахі Елмі та*

¹ Підготовлено Секретаріатом Суду. Не покладає зобов'язань на Суд.

Цей переклад опубліковано за домовленістю з Радою Європи, Європейським судом з прав людини та Верховним Судом (Україна) і виконано бюро перекладів «Профпереклад».

Авейс Абубакар проти Мальти» (Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta), 2016, § 103; «А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France), 2016, § 110; «Р.М. та інші проти Франції» (R.M. and Others v. France), 2016, § 71; «С.Ф. та інші проти Болгарії» (S.F. and Others v. Bulgaria), 2017, § 79; «Р.Р. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary), 2021, § 49).

Діти в супроводі батьків

- Як зазначалось вище, відповідно до судової практики Суду, Держави мають позитивне зобов'язання надавати дітям-шукачам притулку в супроводі батьків захист і гуманітарну допомогу (*«Попов проти Франції» (Popov v. France), 2012, § 91; «Таракхель проти Швейцарії» (Tarakhel v. Switzerland) [ВП], 2014, § 99; «Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти» (Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta), 2016, § 103; «А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France), 2016, § 110; «Р.М. та інші проти Франції» (R.M. and Others v. France), 2016, § 71; «С.Ф. та інші проти Болгарії» (S.F. and Others v. Bulgaria), 2017, § 79; «Р.Р. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary), 2021, § 49).*
- У кількох випадках Суд розглядав зв'язок між зобов'язаннями держави та батьківськими обов'язками щодо дітей, які разом з батьками перебувають у центрах тимчасового утримання для нелегальних мігрантів. Стосовно затримання дітей, які перебувають у супроводі батьків, Суд підкреслив, що того факту, що діти супроводжуються батьками протягом періоду затримання, не є достатньо, щоб звільнити органи влади від обов'язків щодо захисту дітей і вживання належних заходів відповідно до позитивних зобов'язань, передбачених статтею 3 Конвенції (*«Мусхаджієва та інші проти Бельгії» (Muskhadzhiyeva and Others v. Belgium), 2010, §§ 57-58; «Попов проти Франції» (Popov v. France), 2012, § 91; «Р.М. та інші проти Франції» (R.M. and Others v. France), 2016, § 71; «М.Г. та інші проти Хорватії» (M.H. and Others v. Croatia), 2021, § 192; «Р.Р. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary), 2021, § 59).* Крім того, поведінка батька чи матері, який (яка) супроводжує дитину, не є вирішальним для питання, чи досягнуто рівня суворості щодо дитини, що є необхідним для застосування статті 3 Конвенції (*«М.Д. і А.Д. проти Франції» (M.D. and A.D. v. France), 2021, § 70).*
- Під час виявлення порушення статті 3 Конвенції у справах, що стосуються затримання дітей-мігрантів у супроводі батьків після в'їзду до країни та з метою вислання, Суд враховує такі три фактори: (i) юний вік дітей; (ii) тривалість затримання; і (iii) відповідність приміщень утримання особливим потребам дітей (*«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France), 2016, § 109; «Р.М. та інші проти Франції» (R.M. and Others v. France), 2016, § 70; «А.М. та інші проти Франції» (A.M. and Others v. France), 2016, § 46; «Р.К. та В.К. проти Франції» (R.C. and V.C. v. France), 2016, § 34; «Р.К. та інші проти Франції» (R.K. and Others v. France), 2016, § 66; «М.Д. і А.Д. проти Франції» (M.D. and A.D. v. France), 2021, § 63; «Р.Р. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary), 2021, § 49).*
- Якщо діти в супроводі батьків утримувались у неналежних умовах, Суд виявляв порушення статті 3, навіть якщо затримання тривало недовго (*«С.Ф. та інші проти Болгарії» (S.F. and Others v. Bulgaria), 2017: затримання протягом 32-41 години).*
- Якщо матеріальні умови є задовільними, затримання дітей на короткий період часу не відповідає мінімальному рівню суворості для застосування статті 3; у таких випадках тривалість затримання має першочергове значення і може призвести до порушення статті 3 (*«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France), 2016, § 114; «Р.М. та інші проти Франції» (R.M. and Others v. France), 2016, § 75; «М.Г. та інші проти Хорватії» (M.H. and Others v. Croatia), 2021, § 199).*

- На додачу до трьох вищезазначених факторів, у низці справ Суд також враховував вразливість дітей з точки зору стану їхнього здоров'я або особистого досвіду як важливий фактор у контексті статті 3 («*Мусхаджієва та інші проти Бельгії*» (*Muskhadzhiyeva and Others v. Belgium*) 2010, § 63, де психологічні проблеми дітей було засвідчено лікарями; «*Канагаратнам та інші проти Бельгії*» (*Kanagaratnam and Others v. Belgium*), 2011, § 67, де діти отримали травматичний досвід у країні походження; «*М.Г. та інші проти Хорватії*» (*M.H. and Others v. Croatia*), 2021, § 201, де діти стали свідками смерті сестри біля кордону).
- **Батьки:**
  - У деяких справах, що стосувались затримання дітей, які перебували у супроводі батьків, Суд не виявив порушення статті 3 Конвенції щодо батьків, але виявив його щодо дітей. Визнаючи почуття тривоги та відчаю батьків, Суд зробив висновок, що «факт, що під час затримання дітей вони не були ізольовані від них, мав певною мірою полегшити ці почуття» («*Мусхаджієва та інші проти Бельгії*» (*Muskhadzhiyeva and Others v. Belgium*) 2010, § 66; «*Попов проти Франції*» (*Popov v. France*), 2012, § 105; «*М.Г. та інші проти Хорватії*» (*M.H. and Others v. Croatia*), 2021, § 210). Відповідно, Суд розглядав неперервність стосунків між батьками та дітьми як фактор, що пом'якшував ступінь страждання, спричиненого затриманням, та постановив, що у вищезазначених випадках не було досягнуто рівня суворості, що передбачало б застосування статті 3 («*Попов проти Франції*» (*Popov v. France*), 2012, § 104).
  - В інших справах Суд також виявив порушення статті 3 Конвенції щодо батька чи матері, який (яка) супроводжував(-ла) дитину, зокрема з огляду на особливу вразливість батьків («*Р.Р. та інші проти Угорщини*» (*R.R. and Others v. Hungary*), 2021, §§ 58-65; «*М.Д. і А.Д. проти Франції*» (*M.D. and A.D. v. France*), 2021, § 71; «*Г.М. та інші проти Угорщини*» (*H.M. and Others v. Hungary*), 2022, § 18).

Діти без супроводу

- Попри те що в принципі Держави мають позитивне зобов'язання надавати дітям-шукачам притулку захист і гуманітарну допомогу незалежно від того, чи супроводжують їх батьки, деякі особливі зобов'язання Держав можуть залежати від того, чи прибули діти самі, чи в супроводі батьків («*Рахімі проти Греції*» (*Rahimi v. Greece*), 2011, § 63; «*Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти*» (*Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta*), 2016, § 112).
- У низці справ щодо дітей без супроводу Суд виявив порушення статті 3 у зв'язку з тривалістю та умовами утримання («*Мубіланзіла Майєка та Канікі Мітунга проти Бельгії*» (*Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium*), 2006, §§ 50-59; «*Рахімі проти Греції*» (*Rahimi v. Greece*), 2011, §§ 81-86; «*Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти*» (*Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta*), 2016, §§ 113-115).
- У справі «*Рахімі проти Греції*» (*Rahimi v. Greece*), де неповнолітнього без супроводу батьків утримували протягом 2 днів в очікуванні вислання з країни, Суд, не врахувавши тривалість такого затримання, виявив порушення статті 3 на підставі особливо вразливого становища заявника та незадовільних умов у центрі тимчасового перебування, що підривали саме поняття людської гідності (§§ 85-86).
- **Батьки:**
  - У справах, що стосувались дітей без супроводу, Суд також ухвалював рішення щодо батьків, які на той час були ізольовані від своїх дітей. У справі «*Мубіланзіла Майєка та Канікі Мітунга проти Бельгії*» (*Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium*), 2006, Суд виявив порушення статті 3 щодо дитини без супроводу, яку

одну протягом 2 місяців утримували в центрі тимчасового перебування в очікуванні вислання, а також щодо матері дитини, яка перебувала в іншій країні. У зв'язку з вразливим становищем та юним віком (5 років) дитини без супроводу, яка була ізольована від своїх рідних, Суд постановив, що органи влади Бельгії не виконали свої позитивні зобов'язання щодо захисту дитини, розмістивши її в центрі тимчасового перебування, що призначався для дорослих, не забезпечивши для неї належний догляд і тримаючи її в незадовільних умовах, що становило нелюдське поводження згідно зі статтею 3 (§§ 50-59). Під час визначення того факту, що ступінь страждань та тривоги матері через затримання її доньки досяг рівня суворості, що становило порушення статті 3, Суд визнав те, що органи влади не спромоглися повідомити матір про депортацію її доньки, фактором, який посилив ці почуття (§§ 60-70).

- І навпаки, в іншій справі, виявивши порушення статті 3 щодо дітей, Суд не виявив порушення статті 3 щодо батька, який пережив страждання через затримання та вислання своїх дітей, які на той час перебували без супроводу, на тій підставі, що йому було відомо, що після повернення про дітей зможе піклуватись їхня матір («*Мустазі проти Франції*» (*Moustahi v. France*), 2020, §§ 77-78).

Стаття 5 Конвенції:

- У своїй судовій практиці Суд виділив той факт, що міжнародні інституції, зокрема Рада Європи, заохочують Держави припинити застосовувати затримання до дітей-мігрантів («*Г.Б. та інші проти Туреччини*» (*G.B. and Others v. Turkey*), 2019, § 151; «*М.Г. та інші проти Хорватії*» (*M.H. and Others v. Croatia*), 2021, § 236).
- Суд постановив, що утримання малолітніх дітей у незадовільних умовах у розумінні статті 3 як таке може призводити до порушення пункту 1 статті 5, незалежно від того, чи перебувають діти під супроводом батьків («*Мубіланзіла Майека та Канікі Мітунга проти Бельгії*» (*Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium*), 2006, §§ 102-105; «*Мухаджієва та інші проти Бельгії*» (*Muskhadzhiyeva and Others v. Belgium*), 2010, § 74; «*Рахімі проти Греції*» (*Rahimi v. Greece*), 2011, § 110; «*Каназаратнам та інші проти Бельгії*» (*Kanagaratnam and Others v. Belgium*), 2011, §§ 94-95; «*Г.Б. та інші проти Туреччини*» (*G.B. and Others v. Turkey*), 2019, § 151; «*М.Г. та інші проти Хорватії*» (*M.H. and Others v. Croatia*), 2021, § 239).
- Суд часто зазначав, що затримання дітей-мігрантів потрібно уникати, а розміщувати дітей у центрах тимчасового перебування можна лише як крайній захід, після того як державні органи переконаються у відсутності альтернативних заходів, які передбачали б менше обмеження їхньої свободи («*Попов проти Франції*» (*Popov v. France*), 2012, § 119; «*А.Б. та інші проти Франції*» (*A.B. and Others v. France*), 2016, § 123; «*Г.Б. та інші проти Туреччини*» (*G.B. and Others v. Turkey*), 2019, § 151; «*Білалова та інші проти Польщі*» (*Bilalova and Others v. Poland*), 2020, § 79; «*М.Г. та інші проти Хорватії*» (*M.H. and Others v. Croatia*), 2021, § 237; «*Нікогосян та інші проти Польщі*» (*Nikoghosyan and Others v. Poland*), 2022, § 86).
- На тій підставі, що державні органи влади не провели належну оцінку наявності менш примусових заходів, ніж затримання, у низці справ, що стосувались дітей, Суд зробив висновок про порушення пункту 1 статті 5 («*Рахімі проти Греції*» (*Rahimi v. Greece*), 2011, §§ 109-110; «*Попов проти Франції*» (*Popov v. France*), 2012, § 119; «*А.Б. та інші проти Франції*» (*A.B. and Others v. France*), 2016, § 124; «*Р.М. та інші проти Франції*» (*R.M. and Others v. France*), 2016, §§ 86-88; «*Р.К. та інші проти Франції*» (*R.K. and Others v. France*), 2016, §§ 85-87; «*Г.А. та інші проти Греції*» (*H.A. and Others v. Greece*), 2019, §§ 206-207; «*Білалова та інші проти Польщі*» (*Bilalova and Others v. Poland*), 2020, §§ 80-82; «*М.Д. і А.Д. проти Франції*» (*M.D. and A.D. v. France*), 2021, § 89; «*М.Г. та інші*

проти Хорватії» (M.H. and Others v. Croatia), 2021, § 249; *«P.P. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary)*, 2021, §§ 90-92; *«Нікоґосян та інші проти Польщі» (Nikoghosyan and Others v. Poland)*, 2022, § 88).

- Водночас у деяких справах, де можливість застосування менш примусових заходів була відхилена через дії батьків, які супроводжували дитину, Суд не виявляв порушення пункту 1 статті 5 на тій підставі, що органи влади ефективно розслідували питання щодо того, чи було затримання крайнім заходом за відсутності розумної альтернативи (*«А.М. та інші проти Франції» (A.M. and Others v. France)*, 2016, §§ 68-69; *«Р.К. та В.К. проти Франції» (R.C. and V.C. v. France)*, 2016, §§ 55-57).
- Навіть якщо національні органи влади переконались у відсутності менш примусових заходів, а умови утримання були задовільними, затримання дітей-мігрантів може бути обґрунтованим згідно з положеннями підпункту «f» пункту 1 статті 5 лише на короткий строк (*«М.Г. та інші проти Хорватії» (M.H. and Others v. Croatia)*, 2021, § 237; *«М.Г. та С.Б. проти Угорщини» (M.H. and S.B. v. Hungary)*, 2024, § 76).
- У справі *«Рахімі проти Греції» (Rahimi v. Greece)*, 2011, щодо затримання дитини без супроводу, Суд виявив порушення пункту 1 статті 5 у зв'язку з тим, що органи влади не врахували найкращі інтереси дитини і не розглянули питання, чи було затримання застосовано як крайній захід, а також у зв'язку з незадовільними умовами тримання під вартою, Суд поставив під сумнів добросовісність органів влади (§§ 109-110).
- Суд постановив, що затримання дітей становило порушення пункту 1 статті 5 у справі *«Мустагі проти Франції» (Moustahi v. France)*, 2020, де органи влади свавільно пов'язали двох дітей з дорослою особою, не пов'язаною з ними родинними зв'язками, включивши імена дітей до наказу про вислання цієї особи, щоб забезпечити їхнє затримання та подальше вислання з країни, замість того, щоб захистити їхні найкращі інтереси (§§ 92-94).
- Якщо діти затримані разом з одним із батьків, і якщо рішення про затримання видано лише на дорослого, а не на дітей, таке затримання дітей становить порушення пункту 1 статті 5 (*«Мінасян та інші проти Республіки Молдова» (Minasian and Others v. the Republic of Moldova)*, 2023, §§ 40-42).

Стаття 8 Конвенції:

- Суд підтвердив, що згідно з положеннями статті 8, найкращі інтереси дитини не можна обмежувати самим лише збереженням єдності сім'ї, і що органи влади зобов'язані вживати всіх необхідних заходів, щоб припинити затримання сімей і захистити право на сімейне життя (*«Попов проти Франції» (Popov v. France)*, 2012, § 147; *«Бістієва та інші проти Польщі» (Bistieva and Others v. Poland)*, 2018, § 85; *«Нікоґосян та інші проти Польщі» (Nikoghosyan and Others v. Poland)*, 2022, § 84).
- У справах, що стосувались як дітей у супроводі батьків, так і дітей без супроводу, в контексті положень статті 8, у світлі широкого консенсусу в міжнародному праві, Суд також зазначав, що принцип врахування найкращих інтересів дитини має бути пріоритетним під час ухвалення будь-яких рішень щодо дітей (*«Мубіланзіла Майєка та Канікі Мітунга проти Бельгії» (Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium)*, 2006, § 83; *«Рахімі проти Греції» (Rahimi v. Greece)*, 2011, § 108; *«Попов проти Франції» (Popov v. France)*, 2012, § 140).
- Суд виявив порушення статті 8 стосовно всіх заявників у деяких справах, де постановив, що адміністративне затримання родини було непропорційним відносно мети, яка переслідувалась (*«Попов проти Франції» (Popov v. France)*, 2012, § 148; *«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France)*, 2016, §§ 145-156; *«Р.К. та інші проти Франції» (R.K. and Others v. France)*, 2016, §117), і що органи влади не навели достатніх

підстав для обґрунтування такого затримання («*Бістієва та інші проти Польщі*» (*Bistieva and Others v. Poland*), 2018, §§ 87-88); натомість в інших випадках Суд не виявив порушень статті 8 щодо жодного члена сім'ї («*А.М. та інші проти Франції*» (*A.M. and Others v. France*), 2016, §§ 96-97; «*Р.К. та В.К. проти Франції*» (*R.C. and V.C. v. France*), 2016, §§ 82-83).

- У справі «*Мустагі проти Франції*» (*Moustahi v. France*), 2020, відмова органів влади возз'єднати дітей з батьком не відповідала найкращим інтересам дітей, що призвело до порушення статті 8 щодо обох дітей та їхнього батька (§§ 113-115).
- У справі «*Мубіланзіла Майєка та Канікі Мітунга проти Бельгії*» (*Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium*), 2006, враховуючи той факт, що затримання не відповідало найкращим інтересам дитини, Суд ухвалив рішення, що мало місце порушення статті 8 щодо дитини без супроводу батьків і щодо матері дитини, яка перебувала в іншій країні (§§ 83-87).

Варті уваги приклади

Діти без супроводу:

- «*Мубіланзіла Майєка та Канікі Мітунга проти Бельгії*» (*Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium*), 2006 рік — п'ятирічну дитину без супроводу батьків протягом 2 місяців утримували в центрі тимчасового перебування для дорослих; порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.
- «*Рахімі проти Греції*» (*Rahimi v. Greece*), 2011 рік — п'ятнадцятирічну дитину-шукача притулку без супроводу батьків протягом 2 днів утримували в центрі тимчасового перебування для дорослих у дуже незадовільних умовах; порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.
- «*Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти*» (*Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta*), 2016 рік — двох дітей 16 та 17 років без супроводу батьків приблизно 8 місяців утримували в незадовільних умовах в очікуванні результатів процедури оцінки віку; порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.
- «*Г.А. та інші проти Греції*» (*H.A and Others v. Greece*), 2019 рік — дітей віком від 14 до 17 років без супроводу батьків в межах 21–33 днів утримували в умовах «опіки з метою захисту» у відділку поліції; порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.

Діти в супроводі батьків:

- Висновки щодо дітей
  - Справи, в яких сім'ї утримували в незадовільних умовах:
    - «*Мухаджієва та інші проти Бельгії*» (*Muskhadzhiyeva and Others v. Belgium*), 2010 рік — чотирьох дітей віком 7 місяців, 3,5 роки, 5 і 7 років протягом місяця тримали в закритому транзитному центрі в очікуванні вислання; порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.
    - «*Попов проти Франції*» (*Popov v. France*), 2012 рік — дітей віком 5 місяців і 3 роки протягом 15 днів в очікуванні вислання тримали в тимчасовому центрі перебування, умови в якому не були пристосовані для дітей їхнього віку; порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5, порушення статті 8.
    - «*С.Ф. та інші проти Болгарії*» (*S.F. and Others v. Bulgaria*), 2017 рік — дітей віком 1,5 роки, 11 і 16 років у межах 32-41 години утримували в незадовільних умовах; порушення статті 3.

- *«Р.Р. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary)*, 2021 рік, і *«Г.М. та інші проти Угорщини» (H.M. and Others v. Hungary)*, 2022 рік — дітей разом з батьками майже 4 місяці утримували в транзитній зоні з незадовільними матеріально-побутовими умовами в очікуванні відповіді на заяву про надання притулку: порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.
- *«М.Д. і А.Д. проти Франції» (M.D. and A.D. v. France)*, 2021 рік — чотиримісячне немовля та матір, що годувала груддю, протягом 11 днів утримували в непридатному для проживання приміщенні; порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.
- Справи, в яких матеріальні умови не порушували *per se* статтю 3:
  - *«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France)*, 2016 рік — дитину віком 4 роки утримували протягом 18 днів: порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5, порушення статті 8.
  - *«Р.М. та інші проти Франції» (R.M. and Others v. France)*, 2016 рік — дитину віком 7 місяців утримували протягом 7 днів: порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.
  - *«А.М. та інші проти Франції» (A.M. and Others v. France)*, 2016 рік — дітей віком 2,5 роки і 4 місяці утримували протягом щонайменше 7 днів; порушення статті 3, відсутність порушення пункту 1 статті 5, відсутність порушення статті 8.
  - *«Р.К. та інші проти Франції» (R.K. and Others v. France)*, 2016 рік — дитину віком 15 місяців утримували протягом 9 днів: порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5, порушення статті 8.
  - *«М.Г. та інші проти Хорватії» (M.H. and Others v. Croatia)*, 2021 рік — дітей віком від 1 до 17 років утримували протягом 2 місяців і 14 днів; порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.
  - *«Н.Б. та інші проти Франції» (N.B. and Others v. France)*, 2022 рік — дитину віком 8 років утримували протягом 14 днів: порушення статті 3, порушення статті 34.
- Висновки щодо батьків, які супроводжують дітей:
  - *«Мусхаджієва та інші проти Бельгії» (Muskhadzhiyeva and Others v. Belgium)* 2010 рік — відсутність порушення статті 3, відсутність порушення пункту 1 статті 5.
  - *«Попов проти Франції» (Popov v. France)*, 2012 рік — відсутність порушення статті 3, порушення статті 8.
  - *«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France)*, 2016 рік — порушення статті 8.
  - *«А.М. та інші проти Франції» (A.M. and Others v. France)*, 2016 рік — відсутність порушення пункту 1 статті 5, відсутність порушення статті 8.
  - *«Бістієва та інші проти Польщі» (Bistieva and Others v. Poland)*, 2018 — порушення статті 8.
  - *«Р.Р. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary)*, 2021 рік — порушення статті 3 (вагітна жінка з тяжким захворюванням), порушення пункту 1 статті 5.
  - *«М.Д. і А.Д. проти Франції» (M.D. and A.D. v. France)*, 2021 рік — порушення статті 3 (матір, яка годує груддю).
  - *«М.Г. та інші проти Хорватії» (M.H. and Others v. Croatia)*, 2021 рік — відсутність порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5.

Суміжні теми

- Особа вважається неповнолітньою, якщо заявляє, що є неповнолітньою і якщо відсутні свідчення того, що її заяви безпідставні або необґрунтовані, доки не буде ухвалено заключне рішення щодо оцінки віку («*А.Д. проти Мальти*» (*A.D. v. Malta*), 2023, §§ 74 і 190). Потреба в проведенні оцінки віку може виникати у зв'язку з затриманням дітей-мігрантів згідно з положеннями статей 3 і 5 Конвенції (наприклад, у справах «*Махамед Джама проти Мальти*» (*Mahamed Jama v. Malta*), 2015, «*Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти*» (*Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta*), 2016, і «*М.Г. та С.Б. проти Угорщини*» (*M.H. and S.B. v. Hungary*), 2024) або, в деяких випадках, окремо згідно з положеннями статті 8 Конвенції, як у справі «*Дарбо і Камара проти Італії*» (*Darboe and Camara v. Italy*), 2022}. Процедури оцінки віку мають супроводжуватись достатніми процесуальними гарантіями («*Дарбо і Камара проти Італії*» (*Darboe and Camara v. Italy*), 2022, §§ 142-157). Органи влади мають вживати активних заходів і уникати затримок під час проведення таких процедур («*Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти*» (*Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta*), 2016; «*Абді Махамуд проти Мальти*» (*Abdi Mahamud v. Malta*), 2016). Сам лише факт, що особа спершу заявила, що є дорослою, не виправдовує відхилення її заяви про те, що вона неповнолітня, якщо не було вжито належних заходів для підтвердження її віку, оскільки могли існувати зрозумілі причини, з яких дитина-мігрант могла не повідомити свій справжній вік, наприклад невпевненість або страх бути ізольованою від групи або від дорослого родича; тягар спростування презумпції щодо того, що особа є дорослою, не можна покласти виключно на шукача притулку, якого затримали, оскільки отримання доказів, що підтверджують вік, може виявитися складним і потенційно навіть неможливим («*М.Г. та С.Б. проти Угорщини*» (*M.H. and S.B. v. Hungary*), 2024, §§ 75-80).
- В контексті затримання незаконних мігрантів особливе зобов'язання щодо пошуку менш примусових альтернатив було сформульоване лише у зв'язку з вразливими особами, яких затримали, згідно з положеннями підпункту «f» пункту 1 статті 5 (наприклад, див. справи «*Рахімі проти Греції*» (*Rahimi v. Greece*), 2011, щодо неповнолітніх і «*Йо-Екале Мвандже проти Бельгії*» (*Yoh-Ekale Mwanje v. Belgium*), 2011, щодо вразливих дорослих осіб), натомість оцінка необхідності такого затримання не вимагається в контексті затримання дорослих мігрантів («*Сааді проти Сполученого Королівства*» (*Saadi v. the United Kingdom*) [ВП], 2008, § 72). Водночас у випадках, коли в національному законодавстві, що потенційно розглядається в поєднанні з законодавством ЄС, передбачено більш жорсткі вимоги щодо затримання мігрантів-дорослих без особливих вразливостей, законність такого затримання включає вимогу відповідності матеріальним і процесуальним нормам національного законодавства (див. справи «*Дж.Р. та інші проти Греції*» (*J.R. and Others v. Greece*), 2018, § 111, і «*Мухамед Сакават проти Бельгії*» (*Muhammad Saqawat v. Belgium*), 2020, §§ 47-49).

Додаткові посилання

Посібники із судової практики:

- Посібник з імміграції
- Посібник зі статті 3. Заборона катування
- Посібник зі статті 5. Право на свободу та особисту недоторканість
- Посібник зі статті 8. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла й кореспонденції

Інші ключові теми:

- [Здоров'я та імміграція \(Імміграція\)](#)

Інше:

- Агентство Європейського Союзу з питань основоположних прав, [Європейська нормативно-правова база щодо затримання дітей-мігрантів \(2017\)](#)

КЛЮЧОВІ ПОСИЛАННЯ ІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Провідні справи:

- *«Мубіланзіла Майека та Канікі Мітунга проти Бельгії» (Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium)*, № 13178/03, 12 жовтня 2006 року (порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5, порушення пункту 4 статті 5, порушення статті 8);
- *«Рахімі проти Греції» (Rahimi v. Greece)*, № 8687/08, 05 квітня 2011 року (порушення статті 3, порушення пункту 1 статті 5, порушення статті 13);
- *«Попов проти Франції» (Popov v. France)*, №№ 39472/07 та 39474/07, 19 січня 2012 року (порушення статті 3 (діти), відсутність порушення статті 3 (батьки), порушення пункту 1 статті 5 (діти), порушення пункту 4 статті 5 (діти), порушення статті 8);
- *«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France)*, № 11593/12, 12 липня 2016 року (порушення статті 3 (дитина), порушення пункту 1 статті 5 (дитина), порушення пункту 4 статті 5 (дитина), порушення статті 8).

Справи за статтею 3:

- *«Мубіланзіла Майека та Канікі Мітунга проти Бельгії» (Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium)*, № 13178/03, 12 жовтня 2006 року (порушення статті 3);
- *«Мухаджієва та інші проти Бельгії» (Muskhadzhieva and Others v. Belgium)*, № 41442/07, 19 січня 2010 року (порушення статті 3 (діти), відсутність порушення статті 3 (матір));
- *«Рахімі проти Греції» (Rahimi v. Greece)*, № 8687/08, 05 квітня 2011 року (порушення статті 3);
- *«Канагаратнам та інші проти Бельгії» (Kanagaratnam and Others v. Belgium)*, № 15297/09, 13 грудня 2011 року (порушення статті 3 (діти), відсутність порушення статті 3 (матір));
- *«Попов проти Франції» (Popov v. France)*, №№ 39472/07 та 39474/07, 19 січня 2012 року (порушення статті 3 (діти); відсутність порушення статті 3 (батьки));
- *«Мохамад проти Греції» (Mohamad v. Greece)*, № 70586/11, 11 грудня 2014 року (порушення статті 3);
- *«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France)*, № 11593/12, 12 липня 2016 року (порушення статті 3 (дитина));
- *«А.М. та інші проти Франції» (A.M. and Others v. France)*, № 24587/12, 12 липня 2016 року (порушення статті 3 (діти));
- *«Р.К. та В.К. проти Франції» (R.C. and V.C. v. France)*, № 76491/14, 12 липня 2016 року (порушення статті 3 (дитина));
- *«Р.К. та інші проти Франції» (R.K. and Others v. France)*, № 68264/14, 12 липня 2016 року (порушення статті 3 (дитина));
- *«Р.М. та інші проти Франції» (R.M. and Others v. France)*, № 33201/11, 12 липня 2016 року (порушення статті 3 (дитина));
- *«Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти» (Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta)*, №№ 25794/13 та 28151/13, 22 листопада 2016 року (порушення статті 3);
- *«С.Ф. та інші проти Болгарії» (S.F. and Others v. Bulgaria)*, № 8138/16, 07 грудня 2017 року (порушення статті 3);

- *«Г.А. та інші проти Греції» (H.A and Others v. Greece)*, № 19951/16, 28 лютого 2019 року (порушення статті 3);
- *«Г.Б. та інші проти Туреччини» (G.B. and Others v. Turkey)*, № 4633/15, 17 жовтня 2019 року (порушення статті 3);
- *«Мустагі проти Франції» (Moustahi v. France)*, № 9347/14, 25 червня 2020 року (порушення статті 3);
- *«Р.Р. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary)*, № 36037/17, 02 березня 2021 року (порушення статті 3);
- *«М.Д. і А.Д. проти Франції» (M.D. and A.D. v. France)*, № 57035/18, 22 липня 2021 року (порушення статті 3 (дитина), порушення статті 3 (батьки));
- *«М.Г. та інші проти Хорватії» (M.H. and Others v. Croatia)*, №№ 15670/18 та 43115/18, 18 листопада 2021 року (порушення статті 3 (діти); відсутність порушення статті 3 (батьки));
- *«Н.Б. та інші проти Франції» (N.B. and Others v. France)*, № 49775/20, 31 березня 2022 року (порушення статті 3 (дитина), відсутність порушення статті 3 (батьки));
- *«Г.М. та інші проти Угорщини» (H.M. and Others v. Hungary)*, № 38967/17, 02 червня 2022 року (порушення статті 3);
- *«А.Д. проти Мальти» (A.D. v. Malta)*, № 12427/22, 17 жовтня 2023 року (порушення статті 3).

Справи за статтею 5:

- *«Мубіланзіла Майека та Канікі Мітунга проти Бельгії» (Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium)*, № 13178/03, 12 жовтня 2006 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5);
- *«Мусхаджієва та інші проти Бельгії» (Muskhadzhdiyeva and Others v. Belgium)*, № 41442/07, 19 січня 2010 року (порушення пункту 1 статті 5 (діти), відсутність порушення пункту 1 статті 5 (матір), відсутність порушення пункту 4 статті 5);
- *«Рахімі проти Греції» (Rahimi v. Greece)*, № 8687/08, 05 квітня 2011 року (порушення пункту 1 статті 5);
- *«Канагаратнам та інші проти Бельгії» (Kanagaratnam and Others v. Belgium)*, № 15297/09, 13 грудня 2011 року (порушення пункту 1 статті 5 (діти та матір));
- *«Попов проти Франції» (Popov v. France)*, №№ 39472/07 та 39474/07, 19 січня 2012 року (порушення пункту 1 статті 5 (діти));
- *«Мохамад проти Греції» (Mohamad v. Greece)*, № 70586/11, 11 грудня 2014 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5);
- *«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France)*, № 11593/12, 12 липня 2016 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5 (дитина));
- *«А.М. та інші проти Франції» (A.M. and Others v. France)*, № 24587/12, 12 липня 2016 року (відсутність порушення пунктів 1 і 4 статті 5);
- *«Р.К. та В.К. проти Франції» (R.C. and V.C. v. France)*, № 76491/14, 12 липня 2016 року (відсутність порушення пункту 1 статті 5 (дитина));
- *«Р.К. та інші проти Франції» (R.K. and Others v. France)*, № 68264/14, 12 липня 2016 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5 (дитина));
- *«Р.М. та інші проти Франції» (R.M. and Others v. France)*, № 33201/11, 12 липня 2016 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5 (дитина));

- *«Абдуллахі Елмі та Авейс Абубакар проти Мальти» (Abdullahi Elmi and Aweys Abubakar v. Malta)*, №№ 25794/13 та 28151/13, 22 листопада 2016 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5);
- *«Г.А. та інші проти Греції» (H.A and Others v. Greece)*, № 19951/16, 28 лютого 2019 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5);
- *«Г.Б. та інші проти Туреччини» (G.B. and Others v. Turkey)*, № 4633/15, 17 жовтня 2019 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5);
- *«Біلالова та інші проти Польщі» (Bilalova and Others v. Poland)*, № 23685/14, 26 березня 2020 року (порушення пункту 1 статті 5);
- *«Мустагі проти Франції» (Moustahi v. France)*, № 9347/14, 25 червня 2020 року (порушення пунктів 1 та 4 статті 5).
- *«Р.Р. та інші проти Угорщини» (R.R. and Others v. Hungary)*, № 36037/17, 2 березня 2021 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5);
- *«М.Д. і А.Д. проти Франції» (M.D. and A.D. v. France)*, № 57035/18, 22 липня 2021 року (порушення пунктів 1 і 4 статті 5 (дитина));
- *«М.Г. та інші проти Хорватії» (M.H. and Others v. Croatia)*, №№ 15670/18 та 43115/18, 18 листопада 2021 року (порушення пункту 1 статті 5);
- *«Нікогосян та інші проти Польщі» (Nikoghosyan and Others v. Poland)*, № 14743/17, 03 березня 2022 року (порушення пункту 1 статті 5);
- *«Г.М. та інші проти Угорщини» (H.M. and Others v. Hungary)*, № 38967/17, 02 червня 2022 року (порушення пункту 1 статті 5);
- *«Мінасян та інші проти Республіки Молдова» (Minasian and Others v. the Republic of Moldova)*, № 26879/17, 17 січня 2023 року (порушення пункту 1 статті 5);
- *«А.Д. проти Мальти» (A.D. v. Malta)*, № 12427/22, 17 жовтня 2023 року (порушення пункту 1 статті 5);
- *«М.Г. та С.Б. проти Угорщини» (M.H. and S.B. v. Hungary)*, №№ 10940/17 та 15977/17, 22 лютого 2024 року (порушення пункту 1 статті 5);

Справи за статтею 8:

- *«Мубіланзіла Майека та Канікі Мітунга проти Бельгії» (Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium)*, № 13178/03, 12 жовтня 2006 року (порушення статті 8);
- *«Попов проти Франції» (Popov v. France)*, №№ 39472/07 та 39474/07, 19 січня 2012 року (порушення статті 8).
- *«А.Б. та інші проти Франції» (A.B. and Others v. France)*, № 11593/12, 12 липня 2016 року (порушення статті 8);
- *«А.М. та інші проти Франції» (A.M. and Others v. France)*, № 24587/12, 12 липня 2016 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Р.К. та В.К. Проти Франції» (R.C. and V.C. v. France)*, № 76491/14, 12 липня 2016 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Р.К. та інші проти Франції» (R.K. and Others v. France)*, № 68264/14, 12 липня 2016 року (порушення статті 8);
- *«Бістієва та інші проти Польщі» (Bistieva and Others v. Poland)*, № 75157/14, 10 квітня 2018 року (порушення статті 8);
- *«Мустагі проти Франції» (Moustahi v. France)*, № 9347/14, 25 червня 2020 року (порушення статті 8).